

Regeringen
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
li.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över remiss av betänkandet Animalieproduktion med hög konkurrenskraft och gott djurskydd (SOU 2024:56)

Er beteckning: LI2024/01638

Sammanfattning.

Sammanfattningsvis betonar Länsstyrelsen vikten av stärkt konkurrenskraft för svensk animalieproduktion samtidigt som höga djurskyddskrav säkerställs. En ökad svensk animalieproduktion ligger i livsmedelsstrategins anda och är viktigt för livsmedelsberedskapen.

Länsstyrelsens remissvar fokuserar på flera aspekter av djurskyddsregler och konkurrenskraft inom den svenska animalieproduktionen. Här är några av de viktigaste punkterna:

1. **Vilt:** Länsstyrelsen avstyrker förslagen i remissen om skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen avseende rådjur, dov- och kronvilt. Länsstyrelsen anser att den långa jakttiden i kombination med nuvarande lydelse i bilaga 4 jaktförordningen samt möjlighet att ansöka om skyddsjakt är tillräckliga för att förebygga skador.
2. **Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA):** Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att utöka ViLA och förlänga besöksintervallen för veterinärer. Länsstyrelsen anser att de nuvarande reglerna, inklusive ViLA för mjölk, är tillräckliga och att en utökning kan innebära risker för djurens hälsa.

3. **Fertilitetsstörningar:** Länsstyrelsen är emot förslaget att låta husdjurstekniker behandla fertilitetsstörningar hos mjölkkor. Länsstyrelsen betonar att detta kräver avancerad veterinärmedicinsk kompetens och att felaktig behandling kan leda till allvarliga konsekvenser för djurens hälsa.
4. **Beteskrav för mjölkkor:** Länsstyrelsen har förståelse för den intressekonflikt som redovisas kopplat till beteskrav för mjölkkor i lösdrifter och möjlighet till fortsatt produktion och storleksrationalisering i bl.a. skogs- och mellanbygd. Länsstyrelsen anser att beteskravet för mjölkkor i lösdrifter är viktigt ur ett djurhälsoperspektiv, men att även tillväxtperspektivet bör vägas in. Länsstyrelsen ser risker om beteskravet tas bort i sämre lösdriktstallar och anser att kraven på lösdrifter i så fall bör stärkas.
- Om beteskravet för mjölkkor i lösdrikt avskaffas kan möjligheten till extra stöd, djurvälståndersättning för bete öppnas. Är detta stöd tillräckligt stort, stärks konkurrenskraften för de som frivilligt släpper mjölkkena på bete.
5. **Förprovning av djurstallar:** Länsstyrelsen är emot förslaget om att centralisera förprovningen av djurstallar till sex länsstyrelser. Länsstyrelsen föreslår istället att förprovningen ska förbli på regional nivå och framhåller fördelarna med lokal kännedom och närhet till djurhållarna och kopplingen till investeringsstöd, vilket gör handläggningen snabbare och mer flexibel. Länsstyrelsen avstyrker därför förslaget.
6. **Innovation och forskning:** Länsstyrelsen ser positivt på förslaget att tillåta virtuella stängsel, men betonar att detta behöver utvärderas noggrant ur ett djurskyddsperspektiv.
7. **Ersättningssystem:** Länsstyrelsen stödjer förslag som stärker den svenska livsmedelsproduktionen och understryker vikten av att fortsätta ge stöd till områden med svårare förutsättningar för jordbruk.

4 Konkurrenskraft och djurskydd

4.10 Utredarens överväganden och förslag – områden utanför djurskyddsområdet

Fördelning av vinster i livsmedelskedjan

Kapital för investering

Länsstyrelsen anser att det är av stor vikt att se över möjligheterna till åtgärder som kan leda till en mer rättvis fördelning av vinsterna i värdekedjan, så att en större del av vinsten tillfaller animalieproducenterna. Det är de som bär de största kostnaderna och riskerna i produktionen och därför bör de kunna tillgodogöra sig en mer rättvis andel av den ekonomiska avkastningen. För att säkerställa en fortsatt konkurrenskraftig animalieproduktion bör åtgärder vidtas för att öka möjligheterna för producenterna att investera i sina verksamheter. Detta kan göras genom att stärka företagens lönsamhet och genom att införa statliga kreditgarantier eller andra finansiella instrument. Det kan exempelvis vara inkomststöd, differentierade investeringsstöd och startstöd med högre stödprocent i områden som har sämre förutsättningar att bedriva rationellt jordbruk. Ett sådant stöd bör kunna riktas till olika delar av Sverige, där behoven och förutsättningarna kan variera, för att säkerställa en hållbar utveckling av produktionen och ett högt djurskydd i en konkurrensutsatt marknad.

Viltskador

Länsstyrelsen har stor förståelse för det problem som redovisas i betänkandet vad gäller viltskador, men avstyrker de förslag som utredaren lägger fram. Länsstyrelsen anser att förslagen i remissen inte kommer leda till någon förändring i praktiken då ordinarie jakttid är väl tilltagen. Det finns goda möjligheter till skyddsjakt samt att flera tekniska hjälpmedel är tillåtna för att underlätta jakten efter dovhjort och kronhjort när skyddsjakt beviljas. Förslagen kommer inte att ha någon påverkan på klövviltstammarnas utveckling eller skadenivåerna orsakade av dessa. Det är inte jaktlagstiftningen som begränsar klövviltstammarnas utveckling, utan bristen på samverkan mellan jägare och markägare.

Betänkandet i aktuell remiss föreslår: *"Inför rätt att bedriva skyddsjakt utan tillstånd från länsstyrelsen för markägare och jordbruksarrendatorer med jakträtt avseende rådjur, dovhjort och kronhjort, utöver vildsvin som nu får skyddsjagas utan tillstånd. Skyddsjakt ska vara tillåten om skadan är pågående eller omedelbart förestående. De utvidgade bestämmelserna om skyddsjakt ska efter beslut av regeringen införas i bilaga 4 till jaktförordningen (1987:905)."*

Länsstyrelsens kommentar till ovan: Enligt bilaga 4 punkten 17 jaktförordningen får årskalv av dov- och kronhjort, som uppträder vid fält med oskördad gröda, jagas om det behövs för att förebygga skada den 1 juli – 15 april. Det framgår även av punkten 18 i samma förordning att årskalv av kronhjort får jagas om kronhjort orsakar stamskada på barrträd den 1 juli – 15 april.

Rådjur tas i dagsläget inte upp i bilaga 4 i samma förordning. Det är Länsstyrelsens uppfattning att problemet med rådjur inte är utbredd i länet och behovet av utökad skyddsjakt finns därför inte. Rådjuren uppträder inte i samma antal som andra arter.

Samtliga arter som nämns i förslaget har en lång allmän jakttid som i första hand ska utnyttjas för att förebygga skador. Jakt efter dovhjort och rådjur får bedrivas av den enskilda markägaren eller jakträttshavaren. Jakt efter kronhjort bedrivs inom kronhjortsskötselområden där en skötselplan upprättas där det framgår hur många djur av respektive kategori (hjort, hind och kalv) som får fällas för att uppnå en stam i balans med hänsyn till bland annat skadebilden. På mark som inte ingår i kronhjortsskötselområden får endast jakt efter kalv bedrivas.

Gällande alla arter i förslaget kan även ansökan om skyddsjakt skickas in till Länsstyrelsen i det enskilda fallet. Länsstyrelsen gör därefter en bedömning om förutsättningarna för skyddsjakt uppfylls eller ej.

Vissa län har även beslutat om skyddsjakt efter dovhjort över ett större geografiskt område under en längre period. I sådant fall finns inte behovet av utökad skyddsjakt.

Citat ur aktuell remiss: *"Utredaren bedömer att förslaget om utökad skyddsjakt skulle innebära en minskad stam av vissa hjortdjur, främst dovhjort"*.

Länsstyrelsens kommentar till ovanstående: Vi menar att stammen av dovhjort m.m. ska regleras under ordinarie jakttid och inte via skyddsjakt. Länsstyrelsen uppmanar till samverkan över ett större område för att reglera stammen. Skyddsjakt kan endast ses som en akut åtgärd och inte som en långsiktig förvaltningsåtgärd.

Länsstyrelsen anser även gällande kronhjort att behovet av utökad skyddsjakt inte finns. Vidare anser Länsstyrelsen att storleken på stammen hanteras bäst inom de befintliga kronhjortsskötselområdena. Det finns även möjlighet att revidera skötselplanen under pågående planperiod om stammen missbedömts.

Varg

- **Kostnader och risker:**
Utredningen anger: "Att sänka förekomsten av varg bedöms påverka utvecklingen av lammproduktionen i landet på ett positivt sätt. Det skulle även få positiva effekter på andra produktionsinriktningar med djur som hålls utomhus."
Länsstyrelsen vill uppmärksamma på de länsstyrelsesvar som inkommit till Naturvårdsverket inom deras regeringsuppdrag att "lämna förslag på vilka ytterligare förvaltningsåtgärder som krävs för att den svenska vargstammen ska bibehålla en gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet vid ett referensvärde om 170 individer". Av dessa svar framgår att ett sänkt referensvärde på varg, med bibehållen gynnsam bevarandestatus, skulle innebära mycket stora kostnader, men även nedanstående risker för djurproducenter (citat från Länsstyrelsen Kronobergs svar till Naturvårdsverket, Länsstyrelsens diarienummer 7174-2024).
- **Förvaltning av genetiskt viktiga individer:**
Vid en populationsstorlek som närmar sig den minsta livskraftiga nivån måste varje individ tillskrivas ett högre värde, vilket innebär att nuvarande riktlinjer för skyddsjakt behöver revideras. Acceptansen för skador orsakade av varg måste öka och antalet skyddsjakter minska för att säkerställa att populationen inte sjunker under 170 individer. Eftersom sambandet mellan antalet vargar och antalet skador på tamdjur är oklart, finns inga garantier för att färre vargar leder till färre angrepp.
- **Utmaningar med skyddsjakt och acceptans:**
Länsstyrelsen noterar att det idag finns en relativt god förståelse bland allmänheten, jägare och djurägare när beslut om skyddsjakt fattas. Om förutsättningarna för att bevilja skyddsjakt förändras, riskerar detta att minska acceptansen för rovdjursförvaltningen. Djurägare kan uppleva att rovdjursavvisande stängsel blir ett tvång om skadegörande vargar inte avlägsnas genom skyddsjakt.
- **Ersättningar:**
När det gäller behov av ökade ersättningar till djurägare i samband med rovdjursangrepp och stängsling med rovdjursavvisande stängsel ser även Länsstyrelsen detta behov.

Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA)

Länsstyrelsen anser att ViLA i sin nuvarande utformning är bra. Länsstyrelsen delar inte utredarens syn på att utöka Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) och generellt förlänga besöksintervallen. Sedan tidigare är det väl utrett vilka sjukdomssymtom hos djur en djurhållare får behandla och vilka besöksintervall som är lämpliga för att kunna genomföra ett väl förebyggande sjukdomsarbete. Större besättningar med fler djur ger även fler sjukdomsfall i en besättning, vilket då slagits fast att just det besöksintervallet för den djurhållningen är nödvändigt för att följa upp djurhälsan.

ViLA Mjölke, som infördes 2016, har visat sig vara ett fungerande system för att hantera vissa sjukdomssymtom under veterinärs tillsyn. Det har lett till förbättrad djurhälsa och minskad antibiotikaförbrukning genom förebyggande arbete och utbildning av djurägare. Länsstyrelsen anser dock att de nuvarande restriktionerna inom ViLA är tillräckliga och att ytterligare utökning skulle innebära risker för djurens hälsa.

För att bibehålla säkerheten och säkerställa att behandlingen sker på rätt sätt måste den medicinska kompetensen bibehållas genom veterinärens vägledning. Djurhållare ska absolut inte vara de primära behandlarna för komplexa sjukdomstillstånd, exempelvis kalvningsförlamning, där intravenös behandling kräver veterinärmedicinsk kunskap. Kalciumbehandling vid kalvningsförlamning måste ges i rätt dos för att undvika allvarliga biverkningar. Om kalklösning administreras felaktigt, exempelvis genom fel dosering eller infusionshastighet, kan allvarliga komplikationer som hjärtarytmier, vävnadsskador eller hjärtstopp uppstå. Överskridande dos eller felaktig infusionshastighet kan förvärra kons tillstånd istället för att förbättra den. Förutom kalciumbehandling kan kon behöva vätskeersättning och elektrolytkorrigering eller annan understödjande behandling. Det kan även vara andra underliggande sjukdomar som kon lider av och som en veterinär behöver kliniskt undersöka. Veterinärer bedömer vilket behandlingsupplägg som är mest lämpligt baserat på kons individuella tillstånd.

Villkorad läkemedelsanvändning (ViLA) är heller inte lösningen på problemen med brist på veterinärer i landet. I så fall bör det snarare utbildas fler veterinärer inom området än att förlita sig på att lantbrukare ska ta större ansvar för behandlingar som kräver veterinärmedicinsk kompetens.

Behandling av fertilitetsstörningar hos mjölkkor

Fertilitetsstörningar är ett komplext veterinärmedicinskt område som kräver avancerad kunskap om både djurets fysiologi, gynekologiska problem hos kor, ex. infektion i yttre könsvägarna, livmoderinfektioner, ovariecystor eller reproduktionshormonsjukdomar. Dessa faktorer kan påverka fertiliteten och kräva behandling. Vid hantering av dessa tillstånd är det viktigt att beakta specifika behandlingsmetoder som kan vara nödvändiga för att säkerställa en effektiv och säker behandling. Ett exempel på detta är att ha kunskap om användningen av antibiotika och förstå den resistensproblematik som kan uppstå i samband med dess användning. Det kan även föreligga olika misstänkta diagnoser.

Länsstyrelsen anser att diagnosställandet med behandling är förbehållet veterinärer, inte husdjurtekniker. Husdjursteknikerna är idag även väldigt få till antalet. Behandling av fertilitetsstörningar innebär inte bara att åtgärda akuta problem, utan att fatta långsiktiga medicinska beslut som kan påverka djurets hälsa och produktion. För att säkerställa att rätt behandling sätts in vid rätt tid krävs en gedigen veterinärmedicinsk kompetens. Felaktiga behandlingar kan leda till allvarliga konsekvenser för djurens hälsa, inklusive infektioner eller nedsatt fruktsamhet, och kan i värsta fall förvärra problemen.

1. Författningsförslaget förändring av 2 kap 3 § djurskyddsförordningen

4.12 Utredarens överväganden och förslag – konkurrenskraft och djurskyddskrav

Målstyrda, flexibla och färre djurskyddsbestämmelser

Det finns en stark vetenskaplig grund för de djurskyddsregler som Sverige har, där forskning tydligt visar på djurens behov av att hållas i en miljö som främjar deras välmående och hälsa. En minskning av antalet djurskyddsregler kan inte ses som ett mål i sig, utan måste noggrant vägas mot att bibehålla de höga djurskyddskrav som är viktiga för djurens fysiska och psykiska välbefinnande. För att säkerställa ett gott djurskydd krävs tydliga, konkreta regler som kan kontrolleras och som erbjuder förutsägbarhet och rättssäkerhet för djurhållare. Detta är särskilt viktigt för att förhindra att vissa djurhållare inte lever upp till djurskyddskraven, vilket bekräftas av Jordbruksverkets årliga djurskyddsrapporter. Mer flexibla djurskyddsbestämmelser, dvs. målstyrda bestämmelser, leder däremot garanterat till flera olika tolkningar av bestämmelser, vilket inte är rättssäkert för djurhållare.

Länsstyrelsen anser att utredaren gör antaganden om att de svenska djurskyddsreglerna medför högre kostnader för djurproduktionen, men dessa antaganden är otydliga. Det saknas konkreta beräkningar som visar att Sveriges djurskyddsbestämmelser faktiskt medför högre kostnader för djurhållare jämfört med andra länder. Ett exempel på detta är att djurstallar i andra länder, exempelvis i Danmark, som borde vara minst lika avancerade som de svenska när det gäller ventilation och anpassningar för vissa djurslag och därmed leder till stora kapitalinvesteringar i stallbyggnader.

Vidare bör det beaktas att vi står inför ett framtida klimat med högre temperaturer, torrare perioder samt ökad nederbörd med risker för översvämningar av vallar och betesmarker, vilket troligen kommer att påverka djurproduktionen. I detta sammanhang kan det förväntas att djurhållningen blir dyrare, exempelvis genom behovet av mer värmeskyddande och klimatkontrollerade djurstallar, samt ökade foderkostnader, särskilt till att börja med i syd- och mellaneuropa. Dessa faktorer kan bidra till ökade produktionskostnader, oavsett de specifika djurskyddsregler som finns i Sverige. Detta kan långsiktigt leda till en förskjutning av livsmedelsproduktionen till norra Europa.

Undantag från beteskravet för mjölkkor i lösdrift

Länsstyrelsen har förståelse för det problem som redovisas i betänkandet rörande att beteskravet gör det svårt för mjölkföretag i bland annat skogs- och mellanbygd med otillräckligt med betesmark runt gården att få upp storleken på sin produktion. De gårdarna riskerar att försvinna vid generationsväxling om de inte kan utöka verksamheten för att få upp lönsamheten. Om fler mjölkgårdar försvinner riskerar antalet kalvar och ungnöt att minska och därmed antalet betesdjur på naturbetesmarkerna i skogs- och mellanbygd. Mjölkgårdarnas maskinkedjur är dessutom ofta viktiga för livsmedelsproduktion på omkringliggande mindre gårdar.

Länsstyrelsen anser att beteskravet för mjölkkor i lösdrifter är viktigt ur ett djurhälsoperspektiv. Studier och expertutlåtanden från bland andra Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet EFSA och Jordbruksverket visar att bete har positiva effekter på djurhälsan och minskar dödligheten hos mjölkkor. Kor är djur som är anpassade för att beta. Det är en biologisk grundläggande funktion för deras välmående, vilket inte kan tillgodoses om de hålls inomhus, även om de vistas i lösdrift, dvs. detta kan inte helt ersätta de naturliga beteenden som kor behöver för att må bra. Enligt den svenska djurskyddslagen, och i linje med EU:s gemensamma jordbrukspolitik, har kor rätt till bete. Förslaget att ta bort beteskravet riskerar att försvaga djurens hälsa och välfärd, vilket inte är förenligt med de höga krav på djurskydd vi har i Sverige. Inte heller finns det i utredningen

ekonomiska beräkningar som tyder på måttliga till betydande produktionsförluster med kravet om betet för mjölkkor.

Det är också viktigt att den svenska djurhållningen behåller förtroendet från både konsumenter och producenter.

Om beteskravet för mjölkkor i lösdrifter slopas bör stor hänsyn tas till vilka lösdriftsstallar som medges undantag från kravet. Utredarens förslaget grundar sig på antagandet att svenska lösdrifter generellt håller hög kvalitet. Länsstyrelsernas erfarenhet visar dock att det finns en stor variation i kvaliteten. Förslaget innebär att lösdrifter av lägre kvalitet kan dra nytta av att beteskravet tas bort, vilket kan leda till sämre djurvälstånd. Om beteskravet tas bort bör istället kraven på lösdrifter stärkas. I så fall anser Länsstyrelsen att olika villkor bör utredas för att kompensera för avsaknaden av bete. Mjölkkornas fysiska behov av att kunna röra sig fritt och förändra liggposition kan tillgodoses genom bättre stallinredning, som djupströ stall, kompoststall, bredare och längre liggbås med mjukare madrasser samt utvecklad båsinnredning. Mer utrymme, bredare gångar och halkfria golv kan också bidra till att uppfylla rörlighetskraven. Dessutom kan en ätplats per ko för högrädda djur och kor upp till 30 dagar efter kalvning vara ett alternativ. Vid nyinvesteringar för att öka koantalet, särskilt i områden utan tillräcklig betesmark, kan det vara ett giltigt skäl för undantag om stallarna byggs enligt föreskrifternas villkor. Dock kan problem uppstå om stallarna inte uppfyller kraven, vilket kan leda till att djurägaren tvingas låta sina kor beta trots begränsad betesmark. Det är avgörande att villkoren för undantaget är vetenskapligt förankrade, långsiktigt hållbara, tydliga och kan förhandsgodkännas.

Om beteskravet avskaffas kan möjligheten till extra stöd, djurvälståndssättning för bete öppnas, vilket skulle stärka konkurrenskraften för de som frivilligt släpper korna på bete. Det är dock viktigt att säkerställa att detta är möjligt innan beteskravet tas bort. Dagens beteskrav är svåra att kontrollera, eftersom de kräver återkommande besök i vissa produktioner.

5. Djurskyddskravens påverkan på djurhälsa och läkemedelsanvändning

Länsstyrelsen tillstyrker utredarens förslag.

6. Förprovning av djurstallar

1. Författningsförslaget förändring av 6 kap. 2 och 3 §§ djurskyddsförordningen

6.9 Utredarens överväganden och förslag – förprovning

Länsstyrelsen avstyrker utredarens förslag.

Länsstyrelsen motsätter sig förslaget att koncentration sker till samma utvalda länsstyrelser.

Koncentration av ärendegrupper skulle om det alternativet ändå väljs istället kunna spridas till fler länsstyrelser för att skapa robusta organisationer i landet.

Länsstyrelsen vill i första hand fortsatt behålla förprovningen hos varje länsstyrelse. Länsstyrelsen anser att bibehållen handläggning av förprovning medför övervägande fördelar och vi vill därför belysa några viktiga aspekter för att ge en helhetsbild av situationen i förhållande till förslaget.

Fördelar med att behålla förprovningen hos varje länsstyrelse:

1. **Geografisk närhet och kunskap om lokala förhållanden (närhetsprincipen):** En av de största fördelarna med att behålla förprovningen på varje länsstyrelse är den geografiska närheten och den lokala kännedom som länsstyrelserna har om de specifika förhållandena i respektive län. Detta är särskilt viktigt då djurhållningar kan variera beroende på vilken typ av djur det handlar om, exempelvis mjölkkor, köttjur och får. Länsstyrelserna har ofta djupare kännedom om lokala förutsättningar såsom klimat, terräng, tillgång till bete och lokala näringsförhållanden. Näringen har också uttryckt fördelen av att ha närhet till sin myndighet.

Länsstyrelsen kan konstatera att det inte är praktiskt genomförbart för merparten av norrlandslänen att införa en centralisering av förprovningen på en ort med tanke på de geografiska avstånden med orimligt långa restider för att utföra besiktningar av förprovade djurstallar eller för personliga möten mellan producent och länsstyrelsen i samband med ansökan om förprovning.

2. **Snabbare och mer flexibel handläggning:** Förprovning och godkännande av djurstallar kan kräva snabba beslut, exempelvis i samband med ansökningar om investeringsstöd. Länsstyrelserna har möjlighet att agera snabbt och flexibelt när de har direktkontakt med de lokala gårdarna och deras specifika behov. Men även internt inom länsstyrelsen i nära samarbete med stödhandläggare. Att centralisera förprovningen kan leda till

fördröjningar och byråkratiska hinder, vilket kan påverka handläggningen negativt, särskilt när snabba åtgärder behövs. Utifrån tidigare erfarenheter av centraliserade omorganisationer tilldelas inte tillräckliga resurser i form av personal.

3. **Främjar förtroende:** Länsstyrelsen betonar vikten av att göra förprövningsprocessen så tillgänglig och begriplig som möjligt för djurhållare, något som kan underlättas avsevärt genom att som idag erbjuda möjligheten till personliga möten i samband med ansökan om förprövning. Genom ett fysiskt besök kan djurhållaren och handläggaren tillsammans noggrant gå igenom de nödvändiga handlingarna, särskilt ritningarna och de ventilationsberäkningar som är centrala för bedömningen. Detta skapar förutsättningar för en mer effektiv och noggrann handläggning av ärendet, vilket kan vara svårare att uppnå vid digitala möten där det är lättare att missa detaljer och där kommunikationen kan bli mindre direkt. Länsstyrelsen har genom åren samlat på sig värdefull erfarenhet av att den personliga kontakten genom fysiska möten ger ett större värde i dessa processer, inte minst för att säkerställa att alla aspekter av ansökan hanteras korrekt och att eventuella oklarheter kan redas ut på ett smidigare sätt.

Handläggarna av förprövningsärenden spelar också en viktig roll i att göra rimlighetsbedömningar av kostnader i investeringsstödsansökningar.

Länsstyrelsen anser att Jordbruksverket bör ta en ännu mer vägledande roll i samarbete med de redan idag upprättade regionala samrådsgrupper mellan olika länsstyrelser. Detta för att minimera att olika länsstyrelserna godkänner och inte godkänner samma inhysningssystem. Länsstyrelsen är i grunden skeptisk till utredarens påstående att detta förekommer utan att ha angett konkreta exempel där så har skett att länsstyrelserna har bedömt det olika gällande liknande system.

Till skillnad från utredaren anser Länsstyrelsen att den nödvändiga kompetensen finns inom länsstyrelserna när det gäller byggnation av djurstallar, åtminstone för de vanligaste djurarterna inom lantbruket, såsom nötkreatur, får, gris, värphöns och slaktkyckling. Idag finns det en etablerad nivå av samverkan mellan länsstyrelserna som gör det möjligt att samråda om eller överlämna specifika ärenden som kräver specialistkunskap. Länsstyrelserna stödjer även varandra vid tillfälliga personalresursbrister, så att handläggningen av förprövningsärenden kan fortsätta utan avbrott. Länsstyrelsen anser att samarbetet ytterligare kan utvecklas. Att slutbesiktiga en

förprovning ger även en kompetensutveckling som utvecklar förprovningen.

4. **Integrering med djurskyddskontroller:** Eftersom länsstyrelserna redan genomför djurskyddskontroller inom sina respektive län finns sedan tidigare en etablerad samordning av förprovning och kontrollerna som leder till att handläggningen blir både mer effektiva och mer heltäckande. Både förprovning och djurskyddskontroller använder varandras ärenden som underlag i nya ärenden. Länsstyrelserna besitter en gedigen kompetens i relation till de lokala djurskyddsförhållandena och har ett omfattande perspektiv på djurhållarnas verksamhet, vilket gör att de kan genomföra mer välgrundade och noggrant förberedda kontroller. Genom att samla denna kunskap hos varje länsstyrelse ökar chanserna att identifiera eventuella brister i både anläggningens utformning och i den faktiska djurhållningen.

Flera länsstyrelser har dessutom infört tjänster där djurskyddshandläggare och handläggare för förprovning är kombinerade. Detta gör det möjligt för en och samma person att hantera både djurskyddsrelaterade ärenden och förprovningsansökningar, vilket ytterligare effektiviserar processerna och säkerställer en mer sammanhållen och enhetlig handläggning. Genom att förena dessa roller ökar förståelsen för helheten i varje enskilt ärende, och myndigheten kan lättare fatta beslut som både främjar djurens välbefinnande och säkerställer att byggnader och anläggningar uppfyller nödvändiga krav för en god djurhållning.

5. **Övrigt** Om ekonomiskt stöd beviljas för smittskyddssamråd bör resultatet av dessa samråd rimligen följas upp. Det är av stor vikt att det ställs kunskapskrav på den veterinär som deltar i smittskyddssamrådet. Smittskyddet är av stor betydelse och bör ingå vid förprovningen.

Länsstyrelsen ser positivt på att undantag från förprovning ses över, men det är viktigt att de nuvarande undantagen först utvärderas noggrant.

7. Innovation och forskning

1. Författningsförslaget förändring av 2 kap 17 § djurskyddsförordningen

7.13 Utredarens överväganden och förslag

Länsstyrelsen ser positivt på användningen av virtuella stängsel, eftersom det ger stora möjligheter att hålla djur på beten, vilket annars innebär höga kostnader för stängsling och omfattande arbetsinsatser för att underhålla befintliga stängsel. Detta är särskilt relevant för vidsträckta betesmarker, mosaikbeten i skogsbygder och skärgårdsmiljöer. Virtuella stängsel skulle också underlätta stängsling av åkermarksbeten som idag ofta sambetas med naturbetesmarker. Bland annat skulle det ha en positiv inverkan på den biologiska mångfalden, eftersom det skulle underlätta inhägnaden av naturbetesmarker och göra det enklare att dela in betesmarkerna i olika fallor, vilket skulle möjliggöra ett mer effektivt utnyttjande av betet. Förslaget om att tillåta virtuella stängsel behöver dock utvärderas noggrant ur ett djurskyddsperspektiv. Forskning har även visat att vissa system kan orsaka problem för djuren, och det finns också risker för rovdjursangrepp. Dessa frågor behöver en mer grundlig vetenskaplig analys utifrån ett svenskt perspektiv innan beslut kan tas.

Länsstyrelsen anser det är viktigt att ta tillvara på dagens forskning och föra ut resultaten. Det finns idag en stor forskningsbank som inte används i någon större omfattning.

Länsstyrelsen ser mindre positivt på, till skillnad från utredaren, att ta bort godkännandet av Ny teknik. Istället borde RISE:s (Research Institutes of Sweden) nav användas för prövning av Ny teknik.

Det finns också flera andra områden där det är viktigt att fortsätta arbeta med att implementera ny teknik inom svensk djurhållning. Ett exempel på detta är användningen av drönare i den dagliga tillsynen av djur, vilket kan effektivisera övervakningen och förbättra djurvården. Genom att använda ny teknik kan man stärka konkurrenskraften, öka lönsamheten och minska den administrativa bördan för många producenter.

Sammanfattningsvis anser Länsstyrelsen att det är viktigt att de grundläggande djurskyddskraven inte åsidosätts för att uppnå ekonomiska eller andra fördelar. För att säkerställa ett gott djurskydd krävs tydliga och vetenskapligt grundade regler. Det måste finnas en balans mellan flexibilitet för djurägare och garanterad välfärd och hälsa för djuren. Förslag som innebär förändringar i

djurskyddslagstiftningen måste prövas noggrant både ur ett djurvälferds- och smittskyddsperspektiv.

8 Kontroller och administrativ börda

8.7 Utredarens övervägande och förslag

Länsstyrelsen ser positivt på kalibreringsutbildningar som även omfattar branscherna. Att branscherna och myndigheterna håller samma nivå ger producenterna en tydlighet och förståelse för hur regelverken ska tolkas.

Länsstyrelsen ser även positivt på en uppdatering av vägledningen för djurskyddskontroll på slakteri. Den har sedan 2016 blivit avsevärt bättre men är i behov av en översyn.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det inte är resursmässigt möjligt att Livsmedelverkets officiella veterinärer (OV) vid slakterier kan erbjuda en avstämning inför en transport, då det ofta skulle vara nödvändigt med ett besök på plats för att kunna göra en korrekt bedömning om ett djur kan transporteras till slakteriet eller inte.

9. Ersättningssystem

9.5 Utredarens överväganden och förslag

Länsstyrelsen ser positivt på utredarens förslag. En viktig aspekt att beakta i det fortsatta arbetet är att de ersättningstyper som väljs bör bidra till att stärka den svenska livsmedelsproduktionen så att landet är bättre rustat vid eventuella kriser eller krig. Det är också avgörande att fortsätta stödja de områden som har svårare förutsättningar att bedriva ett effektivt jordbruk, särskilt med tanke på vikten av att ha ett fungerande jordbruk över hela landet i händelse av en kris eller krig. Vidare är det betydelsefullt att fortsätta satsa på investeringsstöd för stallbyggnader och liknande infrastrukturella åtgärder. Rådgivning spelar också en central roll i att stärka lantbrukarnas konkurrenskraft och utveckling. Länsstyrelsen anser även att det är positivt om arbetet fortsätter för att tillåta djurvälferdsersättningar för åtgärder som redan omfattas av nationell lagstiftning. Om detta inte är genomförbart bör en översyn av svensk lagstiftning göras för att möjliggöra införandet av fler djurvälferdsersättningar, till exempel betesmarksstöd för mjölkkor.

10. Export

10.11 Utredarens övervägande och förslag

Länsstyrelsen ställer sig positiv till utredarens förslag. Det är av största vikt att livsmedelsförsörjningen i landet säkerställs för att stå rustad inför en kris eller ett krig. Samtidigt finns det ett behov av att hitta alternativa lösningar utöver de som föreslås i utredningen, för att bättre stödja de branscher som är involverade, framför allt producenterna. Det är producenterna som ansvarar för att ta fram produkterna och som drabbas hårdast om etableringen på exportmarknaderna inte lyckas.

11. Konsument och märkning

11.6 Utredarens slutsatser

Länsstyrelsen anser att Sverige bör fortsätta att använda den nuvarande märkningen, då det redan föreligger ett högt förtroende hos konsumenterna. Det är viktigt att fortsatt främja ursprungsmärkningen och arbeta för att den ska få ett större genomslag i framtiden, vilket skulle bidra till att stärka den inhemska livsmedelsproduktionen. Det vore också positivt att införa ett tydligt krav inom restaurangbranschen och storhushåll då detta skulle kunna öka användningen av svenska livsmedel inom dessa sektorer. Samtidigt skulle det ge konsumenterna en bättre möjlighet att välja svenska produkter när de äter ute. Länsstyrelsen ser för närvarande inte något behov av att införa en särskild djurvälståndsmärkning.

12. Offentlig upphandling

12.5 Utredarens slutsatser

Det är av stor vikt att den offentliga upphandlingen följer svensk djurskyddslagstiftning och de krav som ställs på svensk livsmedelsproduktion. Dessutom bör det ställas krav på att alla inköp ska vara ursprungsmärkta.

Konsekvenser för en hållbar utveckling i länet

En hållbar utveckling i Kronobergs län, baserat på betänkandet, skulle främja en långsiktig och effektiv animalieproduktion som både stärker den lokala ekonomin och bibehåller höga djurskyddsstandarder. Åtgärder som ökat stöd för investeringar, rådgivning och rättvisa ersättningar skulle göra det möjligt att skapa en mer resilient och konkurrenskraftig jordbrukssektor. Samtidigt skulle en sådan utveckling bidra till att bevara den biologiska mångfalden och säkerställa ett hållbart utnyttjande av naturresurser i länet.

Miljömässiga konsekvenser

De miljömässiga konsekvenserna för länet skulle innebära ett ökat fokus på hållbara produktionsmetoder som minimerar miljöpåverkan. Genom bättre utnyttjande av betesmark och effektivare resurshantering kan länet bidra till att minska klimatpåverkan och bevara den biologiska mångfalden. Samtidigt skulle djurskyddsåtgärder och investeringar i gröna lösningar stödja en mer miljövänlig och långsiktig animalieproduktion.

Ekonomiska konsekvenser

De ekonomiska konsekvenserna för länet skulle innebära stärkt konkurrenskraft för länets animalieproducenter genom ökade investeringsmöjligheter och stödåtgärder. Detta skulle kunna leda till ökad lönsamhet, fler arbetstillfällen, ökad andel generationsskifte och en stabilare jordbrukssektor, samtidigt som det bidrar till ökad trygghet för livsmedelsförsörjningen i regionen.

Konsekvenser för social hållbarhet

Konsekvenserna för social hållbarhet i länet skulle bidra till stärkta lokalsamhällen genom fler arbetstillfällen och ökad livsmedelsförsörjning. Genom att stödja en hållbar och rättvis animalieproduktion skapas förutsättningar för en mer resilient landsbygd, där både djurvälstånd och ekonomisk trygghet går hand i hand.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Malin Almqvist med enhetschef/länsveterinär Fredrik Holm som föredragande. I den slutliga handläggningen har avdelningschef/landsbygdsdirektör Stefan Carlsson, enhetschef Mikael Briland, enhetschef Rune Liljenberg, enhetschef Maria Unell och byggnadskonsulent Björn Elmquist deltagit.